

storkøbenhavnnske område, har samtlige kommuner i dette område, som har biblioteker med heltidsbeskæftiget personale, imidlertid vedtaget forsøgsvis at indføre denne ordning i perioden 1. september 1963-31. august 1964.

Da der i enkelte tilfælde kan blive tale om overgangsvanskeligheder, foreslås det at indføje en bestemmelse, som giver biblioteksdirektøren mulighed for at godkende en begrænsning af forpligtelsen til at stille biblioteket til rådighed for alle, der ønsker at benytte det. Overgangsvanskeligheder vil især kunne tænkes i de kommuner, der grænser op til kommuner, som ved lovens ikrafttræden ikke har noget godkendt folkebibliotek. Det vil endvidere kunne forekomme, at geografisk eller trafikalt særligt velbeliggende biblioteker samt specialafdelinger vil blive forholdsvis hårdt belastede. Det kan i denne forbindelse anføres, at den omtalte forsøgsordning for Storkøbenhavns vedkommende ikke omfatter direkte udlån fra Københavns kommunes hovedbiblioteks afdeling for voksne, ligesom lån af grammofonplader er undtaget fra ordningen.

Stk. 3-4.

Spørgsmålet om filialer berøres kun flygtigt i den nuværende bibliotekslovgivning. Det bør imidlertid tilstræbes, at der oprettes filialer i langt større omfang end i øjeblikket til betjening af de mennesker, som af forskellige årsager ikke har mulighed for at låne i de eksisterende biblioteker. Filialer bør normalt oprettes, så snart størrelsen af bibliotekets virkeområde, kommunikationerne inden for dette eller områdets geografiske udformning gør det umuligt at betjene befolkningen fra ét bibliotekslokale. Filialer kan også oprettes på steder, hvor et større antal mennesker regelmæssigt mødes eller opholder sig.

Da det kommunale folkebibliotek ud fra en økonomisk og faglig betragtning bør omfatte al biblioteksvirksomhed i virkeområdet, som ikke henhører under de videnskabelige bibliotekers område, foreslås optaget en bestemmelse, hvorefter biblioteket kan oprette og drive afdelinger i virksomheder og institutioner inden for dets virkeområde eller træffe aftale om biblioteksmæssigt samarbejde med sådanne.

Sådanne afdelinger bør dog kun oprettes af kommunale biblioteker med heltidsbeskæftiget personale. Findes et sådant bibliotek ikke i kommunen, bør disse afdelinger være filialer af det centralbibliotek, i hvis virkeområde de er beliggende.

Endelig kan der, hvor der ikke findes basis for oprettelse af egentlige filialer, træffes aftale med

institutioner, virksomheder, skoler m. v. om et biblioteksmæssigt samarbejde af større eller mindre omfang.

Til § 3.

Det har været et særkende for dansk biblioteksvæsen, at dets udvikling fra den første begyndelse til den nuværende næsten fuldstændige dækning af landet med folkebiblioteker har hvilet på frivillighedens grund. Fra den første bibliotekslov af 1920 til loven af 27. maj 1950 har det beroet på det stedlige initiativ, om der blev oprettet bibliotek i en kommune, og loven af 1950 byggede videre herpå, når den indførte en bestemmelse om, at en biblioteksløse kommune skulle indrette et stats-tilskudsberettiget bibliotek, hvis der fremsattes ønske herom fra mindst 10 pct. af kommunens folketingsvælgere.

Selv om de hidtidige bestemmelser således ikke umiddelbart har pålagt kommunerne pligt til at etablere nogen biblioteksbetjening for deres beboere, har den lokale interesse herfor dog været så stor, at der i øjeblikket kun findes 114 kommuner uden noget bibliotek for voksne. Heraf har kun 29 kommuner over 1.000 indbyggere, og af denne gruppe har igen kun 7 kommuner mere end 2.000 indbyggere. Størstedelen af de biblioteksløse kommuner vil således ikke være i stand til alene at opretholde et tilfredsstillende bibliotek, ligesom det må antages, at en del af disse kommuner på længere sigt vil gå ind i større kommunale enheder.

For nu at få draget også de sidste kommuner med ind i det landsomspændende net af folkebiblioteker og derved bl. a. sikre gennemførelsen af den frie låneret, foreslås det imidlertid, at enhver kommune i fremtiden skal være forpligtet til — alene eller i fællesskab med andre kommuner — at opretholde et folkebibliotek eller i det mindste, jfr. forslaget § 3, stk. 2, at træffe aftale med en anden kommune om betjening gennem dennes biblioteksvæsen. Der gives de biblioteksløse kommuner en frist indtil 1. april 1969, jfr. § 3, stk. 4, til at opfylde denne bestemmelse.

Forpligtelsen skal påhvile *kommunerne*. Allerede den gældende lovs § 3, stk. 1, fastslår kommunernes ansvar for bibliotekets drift, idet den bestemmer, at kommunen skal yde et tilskud af en sådan størrelse, at det i forbindelse med andre stedlige tilskud samt statens tilskud er tilstrækkeligt til at opretholde et godkendt bibliotek, en forpligtelse, som flertallet af større kommuner med biblioteker med heltidsbeskæftiget personale allerede på daværende tidspunkt frivilligt havde påtaget sig. Med hensyn til ejendomsforholdet fastslår den gældende lovs § 2 a, at biblioteket skal være kommunalt eller selv-